

ლიტერატურა

საქართველო

ლიტერატურა საქართველო * LITERATURULI SAQARTVELO * ЛИТЕРАТУРУЛИ САКАРТВЕЛО

23 03 2021 2021 . № 18 (4017) გამოცემის 90-ე წელი ვასი 1 ლარი

ქართველი ზენორის ავტორიული განევისი

ან სამარა სხეს კირქვის ქარისხე

თეატრულავა კენიდან

ბურგენლანდის მთებში (ავსტრია),
ნოისიდლერის ტბის მიდამოებში, დღეს
სენტ-მარგარეტენად წოდებულ კარიერში
ჯერ კიდევ რომაელებმა დაინყეს კირქვის

მოპოვება. საუკუნეების განმავლობაში აქ მოპოვებული ქვით ავსტრიაში ბევრი ცნობილი და ნაკლებადც ცნობილი შენობაა აგებული; მათ შორისაა ვენის წმინდა შტეფანის ტაძარი და არაერთი შენობა რინგშტრასებზე.

იუნესკოს გადაწყვეტილებით, სენტ-მარგარეტენის ღია კარიერი „ნარმოადგენს განსაკუთრებულ ფასეულობას კაცობრობისთვის“ და ამ ბუნებრივ ძეგლს მსოფლიო კულტურული მემკიდრეობის ძეგლის სტატუსი აქვთ მინიჭებული. აქაურობა ინახავს დედამიწის გეოლოგიური ისტორიის უნიკალურ საუჯერს. 20-30 მილიონი წლის წინ ეს მინა ზღვით იყო დაფარული და აქ დღესაც პოულობრივ პრეისტორიულ მიღიებს, მარჯნებსა და ზღვის ზღარბებს. ამ მინების მფლობელები უნგრელი არისტორატები ესტერპაზები იყვნენ. XVI საუკუნიდან მოყოლებული, ესტერპაზები მნიშვნელოვან როლს თამაშობდნენ უნგრეთისა და ავსტრიის ისტორიაში. ოჯახი იმთავითვე ცნობილი იყო ჰაფსბურგების

► დასასრული გვ-3 გვ.

დაუვიდებარი თამაზი

ელიზაბერ ჯავახიშვილის ხარისხი

„ქართველი ლაზინი“

ნონა გაფრინდაშვილი

მა ვარ მულიდი

თავაზ ნატონშვილი

ციხე-ციხე რო დაღამულა...

ათენ ათენული აროზა

რევაზ ლალიძე - 100

თავისუფალი ცელის ვარაუ

ის შეიძლებოდა ყოფილიყო ან მართლაც იყო ქართული მუსიკალური კულტურის ცოცხალი ემბლემა. თავისი შემოქმედებით-ადამიანური ხასიათით არანაირად არ შეესაბამებოდა მუსიკოსის ზოგად სტანდარტს, მაგრამ, სამაგისტროდ, ზუსტად ესატყვისებოდა ქართულ ისტორიულ ფენომენს. უთუოდ ასეთი ტიპის ქართველები ქმნიდნენ ჩვენს გასაოცარ ხალხურ პოლიფონიას.

რევაზ ლალიძე ტებილ ხმათათვის გამოგზავნა ქვეყნად დამბადებულმა. და არა მარტო ტებილ ხმათათვის... მის მელოდიაში თავიდანვე იგრძნობოდა გონი, სამშვინველი, საფანელი ქართული სულისა, მარტო ბუნების ხმებს კი არ აგროვებდა და გადმოსცემდა, არამედ ადამიანის სულის ბერებსაც აცოცხლებდა თავის მუსიკაში.

რევაზ ლალიძის ლირიკული სიმღერა არის ყველაზე ავტობოთონური, ყველაზე დამოუკიდებელი, ყველაზე ჩვენი...

ვინ იცის, იქნებ მარტო სიმღოლური მნიშვნელობისა არ იყო ის ფაქტი, რომ დამიტრი არაყიშვილის რევით შევიდა საკომპოზიტორო ფაკულტეტზე და პედაგოგიად ანდრია ბალანჩივაძე ჰყავდა.

ბავშვობაში მუსიკა არ იყო მისი გატაცება. პირიქით, გაურბოდა მუსიკას. ფეხბურთის თამაში ერჩივნა. მამამისი, ილია ლალიძე, სერიოზული, დინივი, დარბასისელი იმერელი, ხშირად იტყვიდა: „მუსიკოსობას ვინ ჩივის, ნეტავ იდესმე კაცი თუ დადგება მისგან“-ო, მაგრამ პირველად რომ მოისმინა მისი სიმღერები, მამამ გაოცებით წამოიძახა: „რეზო, ეს შენ ხარ?“

დიახ, ეს რეზო იყო.

მუსიკა თვითონ მივიდა მასთან. და დაინყო დიდი შემოქმედებითი ცხოვრება, რომელიც მარტო კაბინეტსა და დარბაზებში არ მიმდინარეობდა.

ბუნების შვილად გრძნობდა თავს, სულით და გულით ბუნება იყო განზავებული. ნადირობდა, თევზაობდა, ნადიმობდა, თამადობდა,

მღეროდა, ესიყვარულებოდა მშობლიური ქვეყნის წყალ-ჭალებსა და ველ-მინდვრებს, მთასა და ბარს. საქართველო ფეხით ჰქონდა შემოვლილი, ვერ იტანდა მარტოობას. ყველაზე კარგად მეგობართა გარემოცვაში გრძნობდა თავს. რამდენჯერ ჩაუნიშნავს ასეთი გარემოში შთაგონებით მოსული მელოდიებით, რამდენჯერ სიგარეტის კოლოფზეც მოუწერა მელოდიის ფრაგმენტები.

ის ქმნიდა და ჩვენ ვმღეროდით მის სიმღერებს, როგორც ჩვენი სულის ამოახილს, როგორც ღვთავაძინი ზიარების საიდუმლოს.

რევაზ ლალიძის სიმღერები და მელოდიები ყველაზე მხრიდან მოღილდა ჩვენამდე - კინოფილმებიდან: „საბუდარელი ჭაბუკი“, „განგაში“, „ჩემი მეგობარი ნოდარი“, „ხევსურული ბალადა“, „ხევისბერი გოჩა“, „კეთილი ადამიანები“, „ვინ შეკბმაცს ცხენს“, „ყვავილი თოვლზე“, „ზვიგენის კბილი“, „ერთი ცის ქვეშ“, რადიოდან, ტელევიზიოდან, სახალხო ზეიმებიდან და თავყრილობებიდან: „თბილის“, „პიმი ქუთასის“, „ბალადა გაზზე“, „ჩემი კარგო ქვეყანაზე“, სპორტული დარბაზებიდან: „საჭიდაო“, „ცენტრებიდან: მერა „ლელა“ და სხვა ძალიან ბევრი.

დაბადა 1921 წლის 10 ივნისს ბალდათის რაიონის სოფელ თბიში, მუსიკალური ძერების ეკიცენტრში, საიდანაც იყო ჯანსულ კახიძე.

გარდაიცვალა 1981 წლის 16 ოქტომბერს.

მრავალი ჯილდო ჰქონდა მინიჭებული, მაგრამ ბოლომდე შემორჩინა მხოლოდ ერთი - ხალხის სიყვარული, რომელიც არასოდეს განელდება, რადგან უკვდავია მისი მუსიკა, როგორც თავისუფალი სულის ეპოემა.

ნაცვალ-ნაცვალი ფილმი

მარია გორგაძე

ელიზბარ პაველიძე

როცა ერთ ერობდა, „დიდი“ კაცის სიკვდილი ერის ღრმა სულიერ წუხილს იწვევდა, მოდუნებულს ენერგიით ავსებდა, მძინარეს აღვიძებდა და მიზეზთა გამო, დაკეტულ „რისხვას“ გადმოლვრიდა ხოლმე.

ეს იყო მაშინ, როცა ქართველი ქართველობდა, როცა ეროვნული სული წარმართავდა ყველა ჩვენგანს, როცა „ჩვენ“ აერთიანებდა „მე“-ს და „შენ“-ს. ქართველი ერის მოძვარი, დიდი ილიას კითხვისა არ იყოს: „ახლა ქართველები ვართლა სადმე?“

ეს გულის შემძვრელი კითხვა, მნუხოს ზარიერი რომ რეკლამი, დღეს უფრო უდერადი და სულის შემძვრელი.

სწორედ ეს განწყობა მეუფლება, თამაზ წივწივაძის გარდაცვალების დღე მასხენდება.

თამაზს არ უყვარდა როხოხი და უაზრო ლაყბობა: მე არ მაგონდება ერთი შემთხვევაც, როცა ის ტელეეკრანიდან თავს აწონებდა ქართველ საზოგადოებას, მაგრამ მისი ავტორიტეტი და პოპულარობა უსაზღვრო იყო. მის ნერილებას და გამონათქვამებს ზეპირად იმეორებდა მკითხველი საზოგადოება, რომელიც დღეს უაზრო, შეთითხოილი და მიზანმიმართულად გამრუდებულ ტელეგადაცემებს მისჩერებია და ყოველივე სისულელე, იქ რომ ითქმება, მისეულ ჰვინია!

ამას იმიტომ მოგახსენებთ, რომ თამაზის სიკვდილს არც მთავრობისა და არც ლიბერალიზმის ჭაობში ჩაფლულ ე. წ. საზოგადოებისგან დიდი ვნებათა ლელევა არ მოჰყოლია, რაც მეტყველებს ჩვენი ეროვნული ცნობიერების დაცემაზე.

არადა, ნებისმიერი ქართველისთვის გულდასაწყვეტი იყო იმქვეყნად გადასახლება ამგვარი ადამიანისა.

დაუნჯებული მნიგნობარი იყო. ვგონებ, ლიტერატურულ სამყაროში გარევეულ ადამიანს არ გაუკერდება ის თვალთახედვა, რომ მან ქართულ შერლობას, უფრო სწორედ, კრიტიკა ახალ საფეხურზე აიყვანა და ეს უანრი, რომლის წარმომადგენლები დაუნდობელი კრიტიკით ამხელდნენ მხატვრული ქმნილების ამა თუ იმ ნაკლს, გარდაქმნა და კიცხვის მახვილი, სულისა და სარკაზმის ნატიფი ნაკადით შეცვალა.

თამაზს კარგად ჰქონდა გააზრებული ძველი აღმოსავლური სიბრძნე – სადაც კიცხვა და დასჯა არ სჭრის, იქ სარკასტული სიცილი აღწევს მიზანს.

ამიტომ იგი შემოქმედს თუ მწერალს კი არ ურჩევდა, ამა და ამ სტილით ნერეო, არამედ მაღალი ნიჭიერებით, იუმორის სხივით ანათებდა ქმნილების ბნელ კუნძულს და სიცილ-სიცილით

დაუვიწყარი

ნათელისკენ მიჰყავდა შემოქმედიცა და მკითხველიც. ამგვარი მხილების გზა, რომელიც გონიერი განსჯით შთააგონებს და იუმორისა და სიცილის ველში გადაჰყავს. ერთობ როზულია, გარჯით ვერ მიიღწევა და ის ოდენ ღვთით გარდონვლენილ, ღვთით ბოძებული ნიჭით დაჯილდობულ შემოქმედს ხელებიფება.

აი, ამ ნიჭით თამაზ წივწივაძემ შეარყია ის ძლიერი სისტემა, რომელიც წარმართავდა ნახევრ მსოფლიოს (გაიხისებოთ „ლოზუნგების ქვეყანა“). ამ ნიჭით გამოაღვიძა მან დროებას ჩამორჩენილი, ძილს მიცემული ქართველი ერი („გაიღვიძე, გრიშა ბიძია, დეპოში ვართ!“). ამ ნიჭით აშიშვლებდა იმ პოლიტიკოსებს, მხოლოდ თავის თავზე რომ ფიქრობდნენ. ქვეყანა და ხალხი არ ადარდებდათ („ცუცა, სდექ!“) და სხვ.

ამ ნიჭით ამხელდა სახელგანთქმულ მწერლებს, რომლებსაც ცა ქუდად არ მიჩნდათ და დედამიწა ქალამნად და უმარტივეს ქეშმარიტებასა და ცხოვრების უბრალო ელემენტარულ მოვლენებში ვერ ერკვეოდნენ და მისთ.

ერთი სიტყვით, კრიტიკის სივრცე, რომელიც ადრე ყვაოდა, დღეს დამტკიცა ყაყაჩის ჰვავს.

თამაზის დონის კრიტიკოსი, უმცირეს ატომისაც რომ ეროვნულ სპექტრში ატარებდა და ქვეყნის უბედულება, ჩინიანის თუ უჩინო ადამიანის ნაკლი მზის შექმნება გამოჰქონდა და მის მოგვარებას ლამობდა ისე, რომ ადამიანისთვის შეურაცხოფა არ მიეყენებინა, არ მეგულება.

მაგრამ, თუკი მომავალში უფალი ინებებს მის სადარ ადამიანს – შემოქმედს მოგვივლენს, მაღლობის მეტი რა გვეთქმის ქართველებს!

მთავარი მაინც ის არის, რომ თამაზ წივწივაძე ღვთით ბოძებულ ნიჭით ერთად, უნაკლო ადამიანი და ქეშმარიტი მამულიშვილი იყო; ვინც მამულს აღმერთებდა, ქართული ეროვნების სრულყოფილება უდავო ქეშმარიტებად მიაჩნდა, ქართულ ტრადიციებს ერთგულებდა, ქართული ოჯახი სინმინდის სათავედ მიაჩნდა, საოცრად უყვარდა თავისი იუმორის ღირსეული ძმები – თენგიზი და მურადი, განსაკუთრებით კი თავისი დაიკო – დოდო, რომელსაც ის თავს დასტრიალებდა და უფრთხოლდებოდა, ვითარცა განდეგილი ღმერთისთვის დანთებულ სანთელს.

დიდად აფასებდა ბუნებით კეთილს ადამიანს, ნიჭიერებას და არ მასოვს, სხვის წარმატებას მისთვის შენ აღერას, პირიქით, სხვის წარმატებითა და

თავაზ

სრულყოფილებით ხარობდა. ამაყობდა კიდეც, ასეთები ვართ ქართველებით.

უზადო მეგობარი იყო, არასოდეს გიღღალატებულ და დამართზე დაშვებულს საყვედურის ქვას არ დაგადევნებდა. ეს პირადად მე გამოვცადე, როცა აიჭრა ქვეყანა და ქართველი ქართველს აღარ ჰგავდა, როცა ისეთი რეზიმი დადგა, რომ ტელეფონით შენთან საუბარს ერიდებოდნენ. როცა ადრე ვერას გბედავნენ და დრო იხელთეს, გულში დაგუბებულ შხამს სხვადასხვა მეტაფორებით აფრევევდნენ. თამაზს ფიქრადაც არ მოსვლია, ჩემზე რაიმე საყვედური ეთქვას, მეტიც, როცა აუგი უამის გამო, იძულებული ვიყავი, გერმანიაში გავხიზულიყავი და რამდენიმე ნელი იქ იჯახითურთ მეცხოვრა, შორეულ ცივ, მაგრამ მაძლარ გერმანიაში ხშირად გამსხენებია თამაზი თავისი ირონიული, მაგრამ გულწრფელი ღმინითა და ეს კიდევ უფრო მიძლიერებდა სამშობლოსთან დაშორებით აღდრულ სევდას.

დაბრუნების შემდგომ კვლავ აღდგა

სირა შალაშვილი გრიგორი მარიამი

ციონიშვილის ხატი

ბატონო თამაზ,

ბატონო თამაზ,

რა ვუთხრა შენს სულს,

ჩემ ძამიკო,

ერთი დღე რატომ

გაგვიყო ღმერთმა,

სამარადისოდ!

ნუთუ, იმისთვის –

მასხსოვდე მუდამ

და არასოდეს

არ დაგივინებო?

ჩვენი მეგობრობა, გულწრფელი, ძველებური, მაგრამ განშორების სევდას, რომელმაც რამდენიმე წელს გასტანა, მაინც თან სდევდა ჩვენი ურთიერთსიკვარული.

ამას კარგად გამოხატავას თამაზის ის წარნერა, ერთ-ერთ ბოლო წიგნზე რომ მომიძლევა: „ძვირფასო მეგობარო, რამდენი დრო გასულა, რაც ერთმანეთს არ შევხედრიგართ! ამ განშორებით გამოვეულ სევდას შენ ვერ იგრძნობდი! მე კი ძალიან მენატრებოდი! ერთი სიტყვით, ახლა მზად ვარ, ჩემს გრძნობები გამოგიტყდე და გულწრფელად გითხრა: „მიყვარხარ, ძლიერ, ძლიერ“. თამაზის

ციონიშვალი

ამგვარი დამოკიდებულება მეგობრისადმი არ არის გასაკვირი, რადგანაც მისი მოღვაწეობა და ცხოვრება მთლიანად ქეშმარიტი მეგობრობაზე იყო დაფუძნებული და გასხივოსნებული.

ახლა თამაზ წივწივაძე იმ ღვთიურ, მარადისულ სამყაროში დამკვიდრდა. ამ განშორებით მის მრავალ მეგობარსა და ერთგულ მკითხველს გული დაგვიყიტა და მძიმე დარდი და სევდა მოგვგარა. მაგრამ, ისიც უტყუარია, რომ მისი სახელი, ვიდრე საქართველო და ქართველი ერი იარსებებს, მარად იკიაფებს და იბრნყინებს ქართული მნერლობის თავზე.

და კიდევ ერთი, დიდი იმედი მაქვს, რომ დაშორებას უცილობლად მოჰყვება მარადისული ურთიერთსილვა და შეერთება იქ, სადაც ღვთიური სხივი ასხრვისნებს და ბნელს ადგილი არა აქვს, ჩემ მეგობარო და მართალო ადამიანი!

საერთაშორისო აკადემიის წევრის, თეომურაზ ღლონტის წიგნი „ათასნელეულთა სილმეებიდან მომავალი ქართული დასტაქარი“ გვაცნობს ვალიკო ქალდანს, ხალხურ მკურნალსა და დასტაქარს. აქ ადამიანური, მეგობრული ურთიერთსილების წიგნის ბიბის მისამართი, სახუბარის ინკაზე, დობარის და დასტაქარის. აქ ადამიანური, მეგობრული ურთიერთსილების წიგნის ბიბის მისამართი, სახუბარის ინკაზე, რომელშიც მისამართი, მეგობრული ურთიერთსილები

თამაზ ნატროშვილი

ეს ვარ გულიძე

„მან კუშეთ ჩამოსდეს!“

დილადარიან აფორიაქად მონღლოლთა ბანაკი. ყველანი ჩალატა-ნოინის კარვისაკენ გაპოლონენ. ატყდა მოთქმა-ტირილი. ლამით ვილაც უჩინარი აჩრდილივით გაპარვოდა კარვის მცველებს, უხმაუროდ შესულიყო მძინარე ჩალატა-ნოინთან და დანის ერთი დაკვრით გაეთავისძინა. არავის არაფერი გაუგია, არც მცველის გამოჩენა და არც მიმაღვა. დილით იხილეს მევდარი სარდალი და „არა უწყოდეს ვისგან მოკლულ იყო“.

ეს მოხდა ალმატიზე ლაშქრობის დროს, რედესაც მონღლოლთა ჯარში იძულებით ნაყვანილი ქართველები ერივნენ. ქართველებს მობეზრებული ჰქონდათ ალამუთის ხანგრძლივი ომი და ოვთი მინღლოლებიც არ ეპიტავებოდათ.

ბუნებრივია, რომ მონღლოლებმა თვალი ქართველებს დაადგეს. სხვა ვინ მოკლავდა ჩალატას, თუ არა ისინი – მონღლოლთაგან „დადას ჭირსა შინა“ ჩავარდნილი ქართველები? ამაში არავის ეპარებოდა ეჭვი, გარდა ჩარმალან-ნოინისა, რომელიც უმტკიცებდა თვისტომთ: „დასწუნარდით, კაცნო, რამეთუ არა არს ნათესავი ქართველთა კაცის მკვლელი“. მაგრამ მისი ფიზიზე განსჯა ველარ ალნევდა პატრიონის დაკარგვით გამძინვარებულ მონღლოლთა სმენას. ისინი ველური შეკრისი ნეურვილი უკვე მიემართებოდნენ ქართველთა ბანაკისაკენ.

ქართველები ცოტანი იყვნენ და ალარ იცოდნენ, რომელი გზა აერჩიათ. ერთინ საბრძოლველად ემზადებოდნენ, მეორენი აკავებდნენ და ამოშმინებდნენ. მაშინ გრიგოლ სურამელმა, ქართლის ერისთავმა გადაჭრით ბრძანა: „არა არს უამი ბრძოლისა, რამეთუ მცირე ვართ“. მისი აზრით, ბრძოლას ყველა შენირებოდა უკლებლივ, უბრძოლველობას კი მხოლოდ ნარჩინებულთა სიკვდილით დასჯა მოპყებოდა. გაბოროტებული მონღლოლი, ალბათ, რამდენიმე თავაცაც აკმარებდნენ მსხვერპლად ჩალატა-ნოინი.

ქართველებს ლოცვის გარდა ალარაფერი დარჩენიდათ. უკვე მოახლოებული იყვნენ სისტომურებული მონღლოლები, რედესაც მოხდა სასწაული (ქართველი უამთაამნერელი ამ სასწაულის მოვლინებას ლეთისტობელს მინერს).

უცებ ლერწმოვანიდან უცნობი კაცი გამოიდა, ნითლად შელებილი ლახვარი მაღლა ალმართა და ხმამალა იყვირა სპარსულად: „მან ქუშტემ ჩალატა“ (მე მოკვალ ჩალატა). მონღლოლები ეგბერნენ უცნობს და ნოინების ნინაშე მიიყვანეს. ნოინებმა ჰკითხეს მას, ვითარ მოკლა ჩალატა-ნოინი.

უცნობმა ამაყად უბასუხა: „მე ვარ მულიდი. მულიდთა შორის საჩინო...“

ამ სიტყვებმა მყისვე ახადა საიდუმლების ფარდა ლამით მომხდარ მკვლელობას. ყველაფერი ნათელი გახდა.

სახეინგბა

უამთაალმნერელსაც, რომელიც დაწვრილებით მოგვითხრობს ამ ურუანტელის მოგვრელ ეპიზოდს, მშვენივრად მოესხნება მათი ასავალ-დასავალი („კაცის მკვლელი მიპარვითა, რომელით მულიდად უწოდან“).

„მულიდი“ არაბული სიტყვადა და ნიშავს ერტიკოსს ანუ მწვალებელს, სარნმუნობისგან განდგომილს. ასე მოიხსენიებენ ამ „კაცის მკვლელი“ აღმოსავლეური წყაროები. ევროპულ ლიტერატურაში ისინი ცნობილი არიან ასასინების სახელით. ფიქრობენ, რომ „ასასინი“ დამახინებული ფორმა არაბული სიტყვისა „პამაშნ“ (ე. ი. პამისი მწვევები).

სიტყვა „ასასინი“ მკვლელის მნიშვნელობით დამკვიდრდა რამდენიმე ევროპულ ენაში (ინგლისური, ფრანგული, იტალიური, ესპანური, პორტუგალიური), ხოლო ამ სიტყვიდან ნარამოები ზმნა ზოგიერთ მათგანში მუხანათურ მკვლელობას, ტერორისტული აქტის ჩადგენაში ჩადგენის სახელი დარღვეული და დამატებით დამატებით დამკვიდრდა.

ვინ არიან ეს მულიდები ანუ ასასინები, რომლებსაც ესოდენა შავი სახელი მოიხვეჭს, რომ დღესაც კი დასავლეთი რომელიმე პოლიტიკურ მოღვანის მკვლელობა ძალუწერული და მოგვაგონებს ხოლმე საუკუნეთა სიღრმეში ჩამარტულ ისტორიას. რა მანქანებით დაიმსახურეს ასასინებმა ასეთი უჭირობი „დიდება?“

ასასინთა ორდენი დაარსდა ისმაილიტა

მიერ XI საუკუნის დამლევს ირანში. ისმაილიტის სექტა ჯერ კიდევ VIII საუკუნეში იყო

შექმნილი და მრავალი აქტიური მომხრე ჰყავდა მაჲმადიანურ სამყაროში. ისმაილიტი გახდა

ასასინთა ორდენის დედოლოგია. ორდენს სათავეში ჩაუდგნენ ირანელი ფეოდალები, რომელებმაც ირანში თურქ-სელჩუკთა გაბატონების შედეგად დაკარგეს თავიანთი მწები და ახლა გამქრალი ძალუწელების აღდგენაზე უცნებიდნენ. ასასინთა ამბობებაში მონანილებიდნენ ქალაქისა და სოფლის მოსახლეობის დაბალი ფენებიც: ხელოსნები, გლეხები.

ასასინთა ორდენის ფუძემდებელი იყო პასან ინდა საბაპი, ევროპელი მეცნიერი ალნიშავნდენ: პასან ინდა საბაპმა გააცოლა ფერის მიმართულება მისცა. იგი სიჭბუკეშვე ზეზარა ისმაილიტურ რჯულს ირანელ ხელოსანთა წრეში, თუმცა თავად ნარჩინებული წარმოშობისა იყო. შემდგომში გაემგზავრა ეგვიპტის ფატიმიანთა სახალიფომი, რომელიც წარმოადგნენ და ახლა გადატოვის ადგილს მმართველობის ცენტრის დასაარსებლად. მისი მომხრებიც აწარმოებდნენ და აზვერის გლეხები, გლეხები.

ასასინთა ორდენის ფუძემდებელი იყო პასან ინდა საბაპი, ევროპელი მეცნიერი ალნიშავნდენ: პასან ინდა საბაპმა გააცოლა ფერის მიმართულება მისცა. იგი სიჭბუკეშვე ზეზარებული არ გამდეგად და მოხერხებულ ახალგაზრდების. მათი თავგანნირვა და ბრმა მორჩილება მმდრანებლის წინაშე, ერთი შეხედვით, კაცს ლეგენდა ეგონება.

ვენციელი ისტორიოსი მარინონ სანუტო

მოვითხრობს: „1194 წელს, დაზავების უმს, ანრი, შემპანის გრაფი და ნომინალური მეცე იერუსალიმისა, სტუმრად ენვია სირიის ასასინთა მბრძანებელს. ერთხელ სეირნობისას მალალი კოშკის თავზე დაინახს თეთრებში ჩაცმული რამდენიმე ტაბუკი. ასასინთა მბრძანებელი მიუბრუნდა ჯვაროსან გრაფის და ჰეითა, ჰყავს თუ არა მასაც ასეთივე მორჩილი კოშკის თავზე დაინახს თეთრებში არ ყოფილა. მაგრამ მაჲმადიანურ სამყაროში თვლიდნენ, რომ ალ-მულექის საბაპი და აუდელებელი კოდეგით გარშემორტყმული ალამუთი მართლად და ამაღებად გამდეგად და ამოხერხებულ ახალგაზრდების. მათი თავგანნირვა და ბრმა მორჩილება მმდრანებლის წინაშე, ერთი შეხედვით, კაცს ლეგენდა ეგონება.“

ასასინთა ბრძოლის ძირითადი მეთოდი

იყო ტერორისტული აქტები, რომელთა შესრულება ევალებოდათ ფიდაების. არაბულ ენაზე „ფიდა“ ენოდება იმ კაცს, ვინც თავს სწირვს. ფიდაებად დაკარგეს თავიანთი მწები და ახლა გამქრალი ძალუწელების აღდგენაზე უცნებიდნენ. ასასინთა ამბობებაში მისცა თავგანნირვა და ბრმა მორჩილება მმდრანებლის წინაშე, ერთი შეხედვით, კაცს ლეგენდა ეგონება.

ასასინთა ბრძოლის ძირითადი მათვის შერქმული სახელი კაშაშინ“ იმ ნარკოტიკის მინაშებით მინაშებით, რომელსაც ადამიანი უგონი სიშმაგემდე მიჰყავს. სინამდვილეში ჰაშიში ასასინთა საიდუმლო საკუთრება სრულიადაც არ ყოფილა. მაგრამ მაჲმადიანურ სამყაროში თვლიდნენ, რომ ალ-მულექის საბაპი და აუდელებელი კოდეგით გარშემორტყმული ალამუთი იყო ასასინთა ბრძოლის ძალუწელების და ახლა გადატოვის ადგილს მმართველობის ცენტრის დასაარსებლად. მისი მომხრებიც აწარმოებდნენ და აზვერის გლეხები, გლეხები.

ასასინთა ბრძოლის ძირითადი მათვის შერქმული სახელი კაშაშინ“ იმ ნარკოტიკის მინაშებით მინაშებით, რომელი ზღვის დონიდან მისცა. იგი ალ-მულექის საბაპი და აუდელებელი კოდეგით გარშემორტყმული ალამუთი იყო ასასინთა ბრძოლის ძალუწელების და ახლა გადატოვის ადგილს მმართველობის ცენტრის დასაარსებლად. მისცა თავგანნირვა და ბრმა მორჩილება მმდრანებლის წინაშე, ერთი შეხედვით, კაცს ლეგენდა ეგონება.

ასასინთა ბრძოლის ძირითადი მათვის შერქმული სახელი კაშაშინ“ იმ ნარკოტიკის მინაშებით მინაშებით, რომელი ზღვის დონიდან მისცა. იგი ალ-მულექის საბაპი და აუდელებელი კოდეგით გარშემორტყმული ალამუთი იყო ასასინთა ბრძოლის ძალუწელების და ახლა გადატოვის ადგილს მმართველობის ცენტრის დასაარსებლად. მისცა თავგანნირვა და ბრმა მორჩილება მმდრანებლის წინაშე, ერთი შეხედვით, კაცს ლეგენდა ეგონება.

ასასინთა ბრძოლის ძირითადი მათვის შერქმული სახელი კაშაშინ“ იმ ნარკ

იმიტომ ხომ არა, რომ შეგელამაზებინა ვაუას ბიოგრაფიაო?

უფრო ვრცლად დანერილი, მაგრამ დაახლოებით ასეთი ანონიმური მოწერილობა დამიხვდა ამ რამდენიმე დღის წინ ფეისბუქის კერძო მოწერილობაში და ჯერ გამოცინა, რაის თეოდ სახოვა და რისი ეუმენისტი ვაუა, სულ გადაირია ეს ხალხისეთი ვაუა, სულ შემაღლება და ინკოგინიტო მოწერილი მივაბლოვა იქვე, ადგილობრივად, რომ - მეტე, აბა, სად მაქვს მე მაგათი დრო...

მერე, ამ დღისას, მეც რომ არ ველოდი, ისე გამორაზით, რომ - რაღა დაგიმაღლოთ და - შიშით როგორ და, საკუთარი თავის გარდა, სხვა რამების ნაკლებად მეშინია ხოლმე და რაღა მაშინ დავურთხი ამ სახოვა კიას დანერილზე, ნეტავი...

ავღევი და მართლა ნაკედი საჯაროში, გამოვიტანე ნიგნი, გადავიდე თეოდ სახოვა ის ნერილი და „არმურზე“ დავდე, ვაუა-ზე მაველას გვერდზე. ახლა ის მოქამათე მეცნიერების დანერილები ვიპოვე და იმათაც იქ მივუჩინე ადგილი...

აი, აპა, არავის ეშინია მაგ თქვენი თეოდ სახოვა დანერილისა-მეტე და...

მაინც რომ ისევ მეცნიება?

სერიოზულად ვერ აღვიქვამ იმას, რომ ვაუამ დიდო თონეთის ეკლესის გალავანზე ნიშნად წმინდა გიორგის ხატი დადო, რამდენჯერმე ესროლა, ეს დაინახეს გადამტერებულმა მამასახლისმა, იმის მომხრე სხვა დანარჩენმა ბობოლებმაც და ეს ფაქტი არ გამოიყენეს საჩივლელად ზემდგომ ინსტანციებში, სადაც გაუგონარი სისწრაფით აგზავინდნენ სულ ახალ-ახალ საჩივრებს ვაუაზე... არსად, არც ერთ საჩივარში არ უნერიათ ეგ აბავე და, მართლა რომ მოხდარიყო, არ დანერდნენ?

და, რა ვერ გამიგია და, რაღაცას რომ იძულებულებს მოკომუნისტი ვინმე მემუარისტი, იმზე მე რატომ უნდა ვიკამათო და წიგნში ვნერო?

ცოტა გონის მოდით, ხალხნ - ვაუა ხატისთვის თოფის მსროლელი რომ ყოფილიყო, 1888 წელს „აღუდა ქეთელაურს“ როგორდა დანერდა და მერე დაბეჭდვადა კიდევაც მაშინფელ „ივერიის“ 13-14 დეკემბრის 262-ე და 263-ე ნომრებში, სადაც სხვა არავერია ნაამბობ-გადმოცემული თუ არა სახარებისეული მცნება - შეიყვარეთ მტერნი თქვენი...

ჰოდა, სულ ეგ იყო - კიდეც ავუვლი გვერდს ემაგ გამოგონილ ხატის დათოფვასაც და, თუ კიდევ მისაკვედურებთ, კამათით ვერა და სიცილით კი გიპასუხებთ, სხვანარად ვერა...

მე უფრო ის მგონია, რომ დიდი თონეთის წმინდა გიორგის ეკლესის გალავანზე გაზეთ „კავაზის“ ის ნომერი უფრო იქნებოდა მიმაგრებული, სადაც დაბეჭდილი იყო ეგზარქოსი ბავლებს ის სიტყვები, სორის აბილინიდან ქართველ ხალხს რომ სწერელიდა საკუთარი საყვარის ქმრის, ტფილისის სასულიერო სემინარიის რეგისტრის პავლე ჩუდეცკის ცხედართან, რომელიც ისებ ლალიაშვილი მოკლა ხანჯლით 1886 წლის 24 მაისს, მას შემდეგ, რაც მორიგ თხოვნაზე სემინარიაში აღდგენის შესახებ უარით უპასუხეს...

ისე, რამე რომ იყოს, აი, იმ გაზეთს მეც ვესროდი, დიდი თონეთის სკოლის მასნავლებელი რომ ვყოფილიყავი მაშინ და იქ...

1 აგვისტო, 2019

21 ქას ფორმულა

გამოყვანილი მისი სამი შედევრიდან: „სტურ-მასპანძელი“, „აღუდა ქეთელაური“ და „გველისმჭამელი“

ადამიანი რომ დაიბადება, ამ ერთი პერი დედამინაზე რომ მოვა, უკვე სტურა, როგორც ზეიდადური; იმავდროულად მასპანძელიცაა, როგორც ჯოყოლა აღხასტაიდე ანდა უშვერინების აღაზა; და კაცობრიობის წინ ნასანებად აღუდა ქეთელაურის ნაბიჯის გადადგმა ევალება მაღლით - უფლისა-გან, რომ შეიყვაროს მტერი თავისი და არა გველისმჭამელი მინდიასი, ბუნების გაგების წინ დამკარგავისა თავისი უკვერინების გადასაწყვეტად და ამის გამო თავისმკელელისა...

ვაუა-ზე მაველას უნივერსალური ფორმულა ეს, ყველა ადამიანს რომ მოეგდება და ჩვენ რომელ ამონახსნებად ვივარებებთ, ესაა ხოლმე საქმე...

6 ივნისი, 2021

ორიოდე სიტყვა ცივრება ტიბრისის (Cypraea tigris), იგივე „33 ჯევის კაშრის“ (The tiger cowrie) გამო

ესაა მუცელფეხიანი მოლუსკი ციპრეების გვარიდან. გავრცელებულია ინდოეთისა და წყნარი ოკეანის ტროპიკულ რეგიონში, ასევე აფრიკის გასწვრივ და მადაგასკარზე. ცხოვრობს მარჯნის რიფების მარჩხენიან უბნები, ათიდან ორმოც მეტრ სილმემდე. ურჩევნია ქვიშიანი გრუნტი, ასევე გახვდება ნალექებში ელდებისა და ზღვის ნალმუქ-ნარებით სავეს შევრილების უბნებზე. ეს მოლუსკი ენევა დამის ცხოვრებას, იკვებება ზღვის მცენარეებით.

ამ ნიუარებს პოულობდნენ ძველი, მეორე-მეხუთე საუკუნის ქალაქების, მაგალითად, პომპეის გათხრებისა.

ვეფუვის ციპრეას პატაის მცხოვრებები იყნებინ სატყუარად რვაფეხის დაჭრისას, ასევე საჭმელადაც. მისი ნიუარებისა ამზადებენ საფხეცებს ხეების გასაქრექად და ქოქოსის ნაყოფის ამოსახვეტად.

ეს ნიუარები ზოგან კარის სახელურება-დაც ჰქონდათ.

ევროპის ზოგიერთ ქვეყანაში არსებობს ტრადიცია, რომ ახალდაქორწინებულ გოგონას აჩუქონ ვეტვის კაურის ნიუარა, ზედ გრავირებული ჯვრით, როგორც ამულეტი უნაყოფებისგან დასაცავად.

ამ ნიუარაზევე ამოკვეთონ ხოლმე სხვადასხვა ნახატსაც, ზოდიაქოს ნიშნებსა თუ ქალაქების ხახლნოდებები.

ტიგრის ციპრეა მეტად გავრცელებული სუვენირია როგორც შავი ზღვის სანაპიროზე, ასევე ხმელთაშუა ზღვისა და აღმოსავლეთ აფრიკის საპორტო ქალაქებში. ბათუმში ვიყიდე მე 2016 წლის 2 ოქტომბერს, იქაურ ენიჭესტიკალზე ყოფილისას. და ვიყიდე იმიტომ, რომ მამშვიდებს, - ყურზე რომ მიიდებ, შორეული ხმაური ისმის ზღვის...

დამშვიდება კიდევ - აბა, რომელს არ გვჭირდება ამ არეულ ცხოვრებაში?..

30 სექტემბერი, 2019

სამადლობრები დიოგანეს გამო

და ან დამტკიცებულად გითხრა თქუენ აღსარული კაცთა პოვნისას დაბნეულობათა და სხვა ბორგნეულობათა ჩემთათა, ვითარედ...

სანათამ, იმავე მარამ ხუცურაულმა ჩამომიტანა საბერძნებიდან დიოგენეს მომცრო ქანდაკება.

ნანა ჭინჭარაულს გამოუტანებია საჩუქრად: - მიხოც ამას ჰეგას, ისიც ხომ ადამიანებს დაბეჭდებსო და ეგებ აპოვნინოს კიდევაცა...

ამა ნლის მარტში მოხდა ეს ამბავი. მერე ჩემი ცხელი მეგონი მეგონარი, იმარ თურმანული გარდაცვალა და... მაგიდაზე მიმრჩა ეს ჩემ დიოგენეს...

ამ ნლის მარტში მოხდა ეს ამბავი. მერე ჩემი ცხელი მეგონი მეგონარი, იმარ თურმანული გარდაცვალა და... მაგიდაზე მიმრჩა ეს ჩემ დიოგენეს...

ამ ნლის მარტში ნანერების ბლოგონტზე და იქ რა გავაკეთა, არ ვიცი, მაგრამ ადამიანის პოვნა ისეთი უნდა, იქ, იმ ამბავში რომ მა-პოვნინა, თანაც რამდენიმე, ერთი კი არა... მოკლედ, დიდი მადაბრივი საბერძნების დიოგენეს მომცრო ქანდაკება.

მოხდა ჩემი ნანერების ბლოგონტზე და იქ რა გავაკეთა, არ ვიცი, მაგრამ ადამიანის პოვნა ისეთი უნდა, იქ, იმ ამბავში რომ მა-პოვნინა, თანაც რამდენიმე, ერთი კი არა... მოკლედ, დიდი მადაბრივი საბერძნების დიოგენეს მომცრო ქანდაკება.

მოხდა ჩემი ნანერების ბლოგონტზე და იქ რა გავაკეთა, არ ვიცი, მაგრამ ადამიანის პოვნა ისეთი უნდა, იქ, იმ ამბავში რომ მა-პოვნინა, თანაც რამდენიმე, ერთი კი არა... მოკლედ, დიდი მადაბრივი საბერძნების დიოგენეს მომცრო ქანდაკება.

იდგება ეს პატიოსანი და ცოტათ ცინიკი კაცი ჩემი ხელნანერების ბლოგონტზე სულ და, დარწმუნებული ვარ, თავის საბოვნელს იპოვნის იმ თავისი ლეგენდარული ფარნითა და იმ ფარანზე უფრონებ მანათობელი ჭეუით, რასაკველელია...

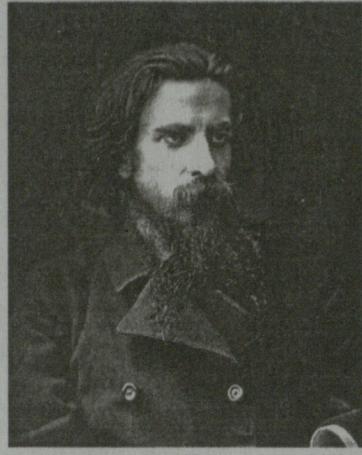
საბერძნებისა და ყველებისა დარწმუნებისა და სიყვარულით მოგიითხავთ

მიხო მოსულოშევილმა... 24 სექტემბერი, 2019

რა გემართობა, ადამიანი?

მოულოდნეულად ნაპოვნი დაკარგული წერილებიდან

შენი გამოუცხადებელი სანქცია რომ გაიცემა ხოლმე და ვეტოს დაადგებ ჩემთან ლაპარაკა, ჯერ თავისარდაცემული ვარ, რომ რომ ეს კანკენი. ვისების გილობრივი საბოლოო და და

ՅԱՂԱՋՈՒՆ
ՍՐԸՆՅՈՒՅՆ

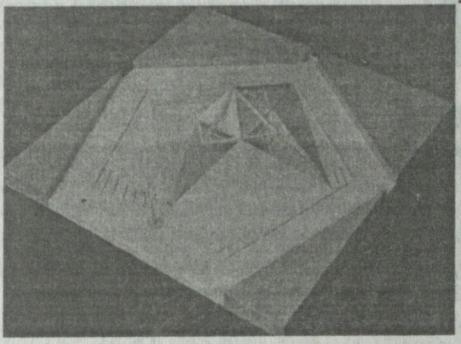
რუსეთის პოლიტიკური წყობის სიძლიერეს – ძლევამოსილებას განსაზღვრავს მეფის თვითმშერობელი ხელისუფლება და ხალხის თავდაცებული სიყვარული მეფისადმი. სისუსტეს კი დღვევანდველი მონაცემებით განაპირობებს მეფესა და ერს შორის მდგრომი მყარი, კარგად ორგანიზებული და მონესრიგებული საზოგადოების – მმართველი კლასის არარსებობა. დიდი ხანია, პეტრე პირველიდან ალექსანდრე მეორემდე, რუსეთის სამოქალაქო წყობა ორ გამოკვეთილ ორგანიზაციაზე – საადგილმამულო თავადზნაურობასა და ჩინოვნიკობაზე იყო დაფუძნებული. ესენი იყო ერთიმეორისადმი შეხამბული, ზოგჯერ ერთიმეორისადმი უპირატესი, მაგრამ არასოდეს სრულიად ერთიმეორეს დამთხვეულნი. ჩინოვნიკობა ყოველთვის ნარმოადგენდა სახელმწიფო ხელისუფლების უშუალო იარაღს, ხოლო თავდაზნაურობა ახლოს იდგა ხალხთან და გარკვეულ თვალსაზრისით რუსულ მინას განასახიერებდა. ამ ორი ორგანიზციის დახმარების გარეშე რუსეთი ვერ შეძლებდა, ჩამოყალიბებულიყო ერთგვაროვან და მჭიდრო სხეულად, როგორადც ის დღეს ნარმოგვიდგება მთელი თავისი განწყობით. ამ ორმაგი ორგანიზაციის მთავარი ნაჯლი ის იყო, რომ დიდიხნიდან სახელმწიფო ხელისუფლების საიმედო იარაღს არ გააჩნდა ძალა ერთგულად მიეტანა მინიდან მეფემდე ხალხის მოთხოვნები. ამიტომაც ჩვენი სამოქალაქო წყობის ცვლილება გარდაუვალი შეიქნა. ეს წყობა დაირღვა სამოციანი წლების შედეგად. თავადაზნაურობას, რომელმაც დაკარგა დამოუკიდებელი დანიშნულება, გული გაუცივდა მინაზე და მნიშვნელოვნად გალატაკდა (ნანილობრივ საკუთარი მიზეზით). ამ თავადაზნაურობისაგან შეიქმნა თანამედროვე ინტელიგენციის მთავარი კონტინგენტი, რომელსაც არ გააჩნია არანაირი სახელმწიფოებრივი და სამოქალაქო დანიშნულება, რამდენადც ხელისუფლებისადმი თავისი რუტინული ოპოზიციურობით და ხალხისაგან გაუცხოებით ვერ ახერხებს, შეასრულოს შუამავალი რგოლის როლი მეფესა და მინას შორის, მაგრამ თავადაზნაურობასთან ერთად გადამწყვეტი დარტყმა მიადგა ძველ ბიუროკრატიასაც, რომელსაც თავისი სფერო უნდა გადაენანილებინა სულ სხვა ხასიათის დაწესებულებებზე. ყოველივე ამის გვერდით მტკიცე სახელმწიფოებრივი სულისკეთება და ძველი ჩინოვნიკების სამოქალაქო დისკილინა საფუძველშივე მოიშალა მონური ელექტრის ლიბერალიზმით შეარაღებული ახალი ინტელიგენციის გავლენით. რაც შეეხდა ახალ დაწესებულებას, ისინი, ერთი მხრივ, იმ საზოგადოებრივი ელემენტის, მათში რომ ჭარბობს (საერობო დაწესებულებებში შემორჩენილი „დაფანტული“ თავადაზნაურობა),

ეგაელი და ქაბულის თეოკრატის
გაღი. - რუსთი, პოლონეთი და ისრაელი

ხელმოკლეობის გამო საცეპით უძლურნი აღმოჩნდნენ; მეორე მხრივ, ზოგიერთი ეს დანერსებულება, არცთუ უსაფუძლოდ, იმხილება იმ ცრუ ორიენტაციის გამო, რომლის ძალითაც ისინი არა იმდენად მეცვეა და რუსეთს, არამედ „ლიბერალურ“ ინტელიგენციას და მის საზოგადოებრივ აზრს ემსახურებიან – მით უფრო უნაყოფოდ ემსახურებიან, რამდენადცა არც არანაირი ნამდვილი ინტელიგცია, არც არანაირი საზოგადოებრივია აზრი რუსეთში არ შეიძლება არსებობდეს, რადგან არ არსებობს არც საზოგადოება, არც განსაზღვრული საზოგადოებრივი ჯგუფები, ერთობლივი ქმედებისთვის რომ იქნებოდნენ ორგანიზებულნი. საზოგადოებრივი ელემენტები, რომლებიც საზოგადოების აქტიურ ნაწილს შეადგენენ, ჩვენში მეცვეთად სუსტია და ხელმოკლეობას განიცდის. წინანდელი მსახურული წოდებისაგან – თავადაზნაურობისა და ჩინოვნიკებისაგან შემდგარი კლასი კარგავს თავისთავადობას და მნიშვნელობას, შემდგომ, სწავლულთა და პროფესიონალურთა გვერდით, რომლებიც არც ერთ შემთხვევაში არ შეადგენენ საზოგადოებას და თავად რუსეთშიც არ ნარმოადგენენ ძლიერ საზოგადოებრივ ძალას – დას, მთა გვერდით ჩვენში არსებობენ რამდენადმე მნიშვნელოვანი რაოდენობის განათლებული და მოაზროვნე ადამიანებიც, მაგრამ მოქმედების ნათლი მიზნისა და გამართიანებული სანქციის უქილობის გამო მათი საზოგადოებრივი მნიშვნელობაც სრულ არარაობას ნარმოადგენს. ამას იქით ჩჩება საკმაოდ მოზრდილი და გამუდმებით მზარდი ნახევრად განვითარებული და მომზარდებული და მოაზროვნე ადამიანებიც, მაგრამ მოქმედების ნათლი მიზნისა და ასეთი მდგომარეობის უმაღლესი ხელისუფლება, ანთებულიც რომ იყოს ამაღლებული და უნმინდესი იდეებით, რუსულ საზოგადოებაში მათი განხორციელების გზებს მაიც ვერ იპოვის. ჩვენს ხალხში ყოველთვის იპოვებიან ყოველგვარი საქმის თავდაცებული აღმსრულებელი რიგითი გმირები, მაგრამ სადარის მმართველი კლასი, რომელსაც უძლებად მაღადების გამოამჟღავნოს სასიკეთო სწრაფა და მოძრაობები, თუმცა უმეტესწილად ტლანქ და წერილმან ინტერესებს ერთგულებენ. საზოგადოებრივ როგანიზაციებს ვერც ეს გარემო აწვდის ნამდვილ ელემენტებს. არსებობს ორგანიზებული ქმედებებიც, მაგრამ მხოლოდდა დამანგრეველი მიმართულებისა, და აქც ბრძოს საუკეთესო წარმომადგენლები სიცრუის გაუცნობიერებელ მსხვერპლად წარმოვიდების ჩატარები, ანთებულიც როგორი გმირები, მაგრამ სადარის მმართველი კლასი, რომელიც ქვეყნის ბუნებრივი სიმდიდრით ისარგებლებს და თავისი ინდუსტრიით დაეხმარება სოფლის მეურნეობას. ქალაქი უნდა დაეხმაროს სოფელს, გამოუცხადოს მას სოლიდარობა, ეს საერთო ინტერესი. მაგრამ ჩვენ ესეც არა გვყავს. არა გვყავს თავიანი და ქმედულარიანი სამრეცველო კლასი, რომელიც ქვეყნის ბუნებრივი სიმდიდრით ისარგებლებს და თავისი ინდუსტრიით დაეხმარება სოფლის მეურნეობას. ქალაქური ელემენტი ორგანულ კავშირში ვერა მინის ცხოვრებასთან, ვერ იღებს მასში რაიმე დადებით მონანილებას: თავისი კერძო გამორჩენითა დაკავებული. საერთოდ, როგორც სასოფლო-სამეცნიერო ქვეყანა, რუსეთი სწრაფე ამიტომ განსაკუთრებულად საჭიროებს ქალაქის დახმარებას შესაბამისი ენერგომიკური და სულიერი ძალებით. თუმცადა ჩვენი ქალაქური კლასი სუსტი, დანარეცვებული, ურყევი და ურჩია საიმისოდ, რომ ნარმატებით გაართვას თავი საკუთარ დანიშნულებას. ჩვენი ქალაქების ზრდამ (უკანასკნელი ოცდაათი წლის მანძილზე) წარმოშვა მხოლოდა განსაკუთრებული ბურჟუაზიული ცივილიზაცია და მისი არაბუნებრივი, უფრო რთული, მაგრამ არა უფრო რთული მოთხოვნები უძრავ სოფლის მოსახლეობის მოთხოვნებზე. სხვათა შორის, ჩვენი მრეცველობის დიდი ნანილი მხოლოდ ქალაქური ცივილიზაციის ხელოვნური მოთხოვნილებების (ზოგჯერ საძრახისის) დაკამაყოფილებისათვის არსებობს. მრეცველობა ემსახურება ქალაქს და არა მინას და ეს კიდევ დიდი უძრავ უძრავებები არ იქნებოდა, თუმცა თავდა ქალაქი მოემსახურებოდა რაიმე სასიკეთოს. მაგრამ, სინამდვილეში, ჩვენი ქალაქები, იმის ნაცვლად, რომ იყვნენ სოციალური ორგანიზმის უპირველესი კვანძები, უფრო მავნე პარაზიტებს ჰგვანან, მოსახლეობის სხეულს რომ ფიტავენ. ჩვენი ქა-

შემდგომ, მეორე – ჩვენ გვაქ-
ვს დიდი უპირატესობა – წმინდა-
თაწმინდა – ლეთიკურორტესული და
თვითმპრობელი საზეფო ხელისუფ-
ლება, მაგრამ ჩვენ ამ სიკეთესაც
ვერ ვიყენეთ; სამოქალაქო საზოგა-
დოების სისუსტის, საზოგადოებრივი
ძალების მეტისმეტად დეზორგანი-
ზების, ნამდვილი მმართველი კლა-
სის არარსებობის გამო უზრავესი
ხელისუფლება ვერ ფლობს რუსეთის
ბეჭის გამოჭვედისათვის აუცილე-
ბელ იარაღს. და ბოლოს, მესამე
– ჩვენი საგანძურო – უაღრესად
ლეთისმოსავი რუსი ხალხი, აშკარა
სახელმწიფოებრივი სულისკეთების
და ნამდვილი, ჯანსაღი საქმეს – მი-
ნათმოქმედებისთვის თავდადებული,
ხალხი – ჭირთამთმენი, მშვიდი და
თავგანწირული. ეს სიკეთეც ჩვენთ-
ვის უსარგებლო და მიუწვდიომელია.
სოციალურ-ეკონომიკურ სუეროში
ქმედუნარიანი პიროვნული ძალების
ერთობლივი შეთანხმების და და-
დებითი თვისებების მიუხედავად,
ხალხის მასა ვერ შეძლებს მიწის
გარდაქმნას, მის გადაქცევას ადა-
მიანის სულის მორჩილ იარაღად,
აუცილებელი საარსებო საშუალებე-
ბით საკუთარი თაეცის უზრუნველყო-
ფას. გონიერი ქალაქის დახმარების
გარეშე სასოფლო ძალა რჩება ბრმა
ძალად და ყოველგვარი უძედურები-
საგან დაუცველია. მაგრამ სადღაა
ქალაქებს (ანუ ციკლოზებული) გრიი,
რომელსაც შესწევს უნარი, ნამდვი-
ლად დაეხმაროს სოფელს, – ასწავ-
ლოს და გაუძვეს ხალხს საერთო
საქმეში?

ასეთ პირობებში, ანუ, უმჯობესია, ვთქვათ, ჭეშმარიტი პრიორების აუცილებელი პირობების არარსებობისას ჩევნი ნაცონალურ-ისტორიული წყობის დიდი უპირატესობანი. ნარმოადგენერ მხოლოდა კეთილ იტქა თუ უნარს, რომლებიც კეთილსწყოველი ქმედებისათვის სხვა პირობებსა და ახალ ელემენტებს მოელიან. რუსეთი მარტია, თავისი თავის ამარა. უფალი ამბობს, ძნელი მარტი კაცოსთვისო. უფლის ეს სიტყვა მთელ ერზეც ითქმის. მხოლოდ იმასთან ერთობით, რაც თავად არ გააჩინა, რუსეთი შეძლებს იმის გამოყენებას, რაც მისი საკუთრებაა და გამოყენებს სრულად თავისთვისაც და მთელი ქვეყნიერებისთვისაც. მაშინ გამართოდება ჩევნი რწმენა რუსეთზე და იმ დადგებით ძალებზე, რითაც რუსეთი არსებობს: ნიმინდა ნერილით და ასკეტური სინმინდის იდეალით გვირგვინდადგმულ მართლმადიდებელ ეკლესიაზე მართლმადიდებელი მეფის ღვთივეურობელ და თვითმეცყობელ ხელისუფლებაზე; მართლმადიდებელი ერის სიძლიერეზე, მინაზე რომა მიჯაჭული, მაგრამ არ ივიწყებს ღმერთს და ყოველი სარგებელზე მეტად ეძებს უზენაეს ჭეშმარიტებას; ხცალხზე - ერზე, რომელიც საკუთარი თავისგან არ ქმნის კერძს; ხალხზე - არა დემორატიულზე, არამედ თეორიატიულზე; ამ, ჩევნი უდიადესი დადგებითი ძალები, საკუთარი შემოქმედებითი სკლებისა და გამოვლინებებისათვის რომ მოელოდებიან მიუწვდომელ პრაქტიკულ ფაქტორებს.

ჯვარება - აგაღლება

ავილოთ სნორი ხუთეუთხედი და შევაერთოთ ხუთივე ქიმი ცენტრთან. მიღებული სამკუთხედების ფუძისა და გვერდების შეფარდება უდრის 1.1756-ს. ჩავაზოთ ხუთეუთხედში ხუთიმიანი ვარსკვლავი, გამოვაკლოთ მოცემულ გეომეტრიულ ფიგურას ერთი სამკუთხედი და შევაერთოთ მომიჯნავე თავისუფალი ქიმები. ცენტრი ამალლდება და შედევად ორგანზომილებიანი სიბრტყისაგან ვიღებთ ზემოხსენებული პრიპორციების მქინე სამგანზომილებინ პირამიდას ABCDE.

იმისათვის, რომ ადამიანმა მართებულად
აღიქვას ამა თუ იმ ქვეყნის ცხოვრება, საფუძ
ლიანად უნდა ჩანვდეს მის კულტურულ საწყი
სებს, ხოლო იქმდე მისაღწევად სწორად ორიენ
ტირებული ბედაურის შეკაზმა არის საჭირო.
მოვიმარჯვოთ ამისათვის ჩვენი კომპასი.

ჯვარი - ვერტიკალური და პორტუნტა-
ლური მიმართულების თრი პერსენტიულარუ-
ლად გადაკვეთილი ხაზი კაცობრობისათვის
ნინარესატორიული ხანიდან არის ცნობილი.
თავდაპირეველად ეს სიცოცხლის სიმბოლო იყო:
ბორბალში ჩახატული ჯვარი მზეს გამოხატვადა.
ფრთხებმოხილი ჯვარი - სვასტიკა ბუდიზმის
სიმბოლო იყო, ნინააზიურ ქვეყნებში ბერძნერე-
ბის ნიშანი. არ კალიულ სამარხებში მან სკვიდი-
ლის სიმბოლო ისახა. მისი უამრავი ნაირსახეობა
კვერცხის დარად ხელახლა აღორძინებას აღ-
ნიშნავდა. ძველი დროიდან გავრცელდა ჯვრის
სხვადასხვა ფორმა: ოთხფრთიანი, ექვსფრთიანი,
რვაფრთიანი, ისრის ფორმისა, მომრგვალებული
და მრავალი სხვა.

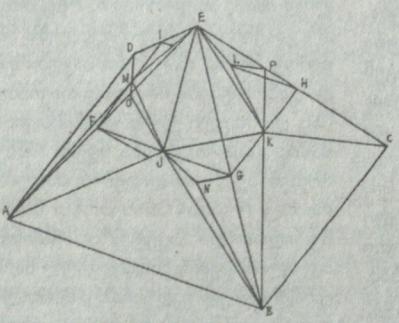
ყოველიცე ამან, ბუნებრივია, გამოვლინება
პოვა ქართულ კულტურასა და დამწერლობა-
შიც. საქართველოს მინაზე ამ სიმბოლიკით
ნაგები ტაძრები თუ მათი ნანგრევები ხუთი
ათასზე მეტს ითვლის. უნიკალურია მათი
მორთულობა, ჩუქურთმები და ორნამენტები,
სადაც უმთავრესად ვაზისა და ჟურის საწყის
ქრისტეს ხორცისა და სისხლს გამოხსატავდა.

ქრისტიანული კულტურის გავრცელებამ ჯვარს მოვალეობრივი განვითარება მოუტანა, როგორც ქრისტეს ჯვარცმის გამომხატველმა სიმბოლომ. ყოველივე ამის შედეგად კულტობრიობის კულტურაში უმთავრესად მისი ოთხ ფორმა დამკიდრდა: Crux Simplex – „I“, Crux Commissa – „T“, Crux Decussata – „X“ და Crux Immissata – „+“. დასახელებულობაზე ბოლო ორი ფორმით ადრინდელ ფრინიურ დამწერობაში ითვლორამა „თავ“ სამიიხატბოდა.

ქართულ ასომთავრულ ანბანი აღნიშვნული როვე სიბოლო მოვეპოვება: ასო-ნიშანი „ქან“—ის (600) გამომხატველი *Crux Immissata* „+“ და ასონიშანი „ჯანი“—ს (8000) გამომხატველი *Crux Decussata* „X“.

ქრისტიანული მსოფლიოს მრავალსაუკუნე-
ნოვანი ისტორიის მსვლელობის მხარდამხარ
ქართულ მინაზეც, როგორც ზემოთ აღინიშნა,
ჯვრის ფორმით არის ნაგები უამრავი ტაძა-
რი. მაგრამ არის კი ნაპოვნი კულტურული
განვითარების ის მოცულობითი შერე, სადაც
გაიკაფა და დაიმევიდრა თავის კუთვნილი
ადგილი ამ სიბოლომა?

მიკუვეთ თანმიმდევრულად.

ცნობილია, რომ სწორი ხუთებიანი ვარსკვლავის ყოველი სხივი მოძღვნოს ოქროს კვეთის პროცენტული ყოფას. ამ გარემოებას ეყრდნობა წარმოდგენილი მიარების ავტომატიზაცია.

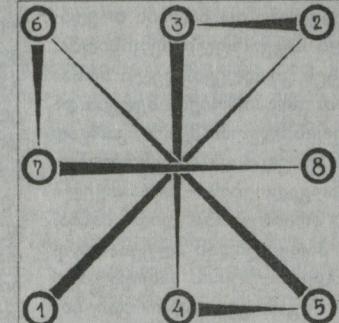
მთავარი რედაქტორი ივანე ამირხანაშვილი
მთავარი რედაქტორის მოადგილე ელისაბედ გატრევალი
ფინანსური მენეჯერი ეკითხვას დაგენერირებილი
კომპიუტერული უზრუნველყოფა: ბელა გველასიანი, მზია ბარბარაპეტ
თამარინ-დამი სამსახურის მინისტრი, ავარეულობის სამსახური ვოლფერდ ვასესი

„ლიტერატურული საქართველოს“ საბანკო ანგარიშის ნომერი:
საქართველოს ბანკი, GE43BG000000161665862

ზანდუკელის №1; ტელ.: 293 69 77 E-Mail: litsaqartvelo@yahoo.com

ბეჭს, მათთან ერთდა სწორედ ძვლული ცსურა
თავისული „ჯაა“-ის ფორმას გამოიყენეს
135-ით მოტრიალებულს თავში ასწორივი
მდგომარეობიდან: **X**

აქ უნდა გავიხსენოთ ის ხანა, როდესაც
ამიერკავკასიის სამი ეკლესიის (საქართველო,
სომხეთი და ალბანეთი) გამიჯვნის შემდეგ
ამ რეგიონის საშუალო 45 გეოგრაფიულ
ნიშნულზე აიგო ხუროთმოძღვრების მშვე-
ნება „მცხოვრის ჯვარი“. მაგრამ ეს ნიშნული
ითვლება ნულოვანი მერიდიანიდან, ხოლო,
თუ იგივე ნიშნულს დავითვლით აღმოსავლე-
თი 180-ის მაჩვენებლიდან, გამოდის სნორედ
135. ანუ, როცა ხელის მოძრაობით მართვ-
ბულად გამოიხსაგავთ *Crux Immissata* „+“-ას,
ამავე დროს ზემოთ აღნიშნული დაყრიცვე-
ბული ფორმით გამოვხატავთ *Crux Decussata*
„X“-ას, რომლის მიმართულება ზუსტად 180-
ით დიამეტრად სანინააღმდეგოდ არის
მიმართული პლანეტა მარსის გამომხატველი
სიბოლოოსადმი.

ნახაზზე მოცემულია აღნიშნული გარე-
მოების გამოსწორების გზა, როდესაც ხელის
ერთი მოძრაობით ჩვენ შეგვიძლია გამოვ-
სახოთ როგორც ერთი, ისე მეორე ჯვრის
გამოსახულება. აღნიშნული მცდელობა თა-
ვდაყირიდან სწორად დაყენებდა *Crux De-
cussata* – „X“-ასაც, რომელსაც, როგორც
ვიცით, აგრეთვე „ანდრიას ჯვარი“ ეწოდება,
ხოლო ამ სახელთან არის დაკავშირებული
საქართველოს განათვლა.

ნახაზზე ასახული, ასე ვთქვათ, მოდი-
ულიცირებული ხელის მოძრაობის შედეგად
ჩვენ ვიღებთ როგორც ორივე ჯვრის მარ-
თებულ გამოსახულებას, ასევე სიმბოლიზე-
ბულ სვასტიკას ნაღმა-უკულმა მიმართულ
განშტობებას, სადაც საათის ისრის მოძრაო-
ბის მიმართულებაში ნაგულისხმევია დღის
მნათობი მზე, ხოლო საწინააღმდეგოდ –
ლამის მანათობელი მთვარე „იანი“ და „ინი“
შესაბამისად.

მე სამოქადაჭინ პირი ვარ და, აქედან გა-
მომდინარე, თავს ვერ მიცემ უფლებას, ჩავე-
რიო საეკლესიო ცხოვრებაში, რომ შევთავაზო
საზოგადოებას საუკუნეების განმავლობაში
დამკიდრებული პრევენტის გადაწყრის ფორ-
მის შეცვლა, მაგრამ მოცემულ თემატიკას-
თან დაკავშირებული რაიმე დანესტებულების
სიმბოლოდ ან ლოგოდ სავსებით შეძლება
იქნას მიღებული.

ამგვარად, გავასწორეთ რა Crux Decussata – „X“-ას ორიგულტაცია, ჩვენ დავძლიერ 45-ის გასამაგრებული 135-იანი მანძილი და მივაღწიეთ ნიშნულს წყნარ ოკანიში, საიდანაც დედამინაზე იწყება დღე-ლამის დროის პირა.

არქიტექტორი
გერამ აბესაძე
ობით 2021

କାଳେନ୍ଦ୍ରାବଦୀ

დაპეტდილია შპს „საარი“ სტამბაში
მისამართი: თბილისი,
თევზორე მღვდლის 57

გამოდის პრესტაცია

କୋରମାର୍ଗର୍ଥା ପାତାପିନ୍ଦା

A standard linear barcode is positioned horizontally across the page. Above the barcode, the text "ISSN 1987-9806" is printed vertically.